

DĚDINA ZPRAVODAJ č.11

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ V TATOBITECH 21.BŘEZNA 2011

Vážené a milé členstvo ,přátelé ...

Samozřejmě,že nebudu psát jak nám to rychle utíká od jednoho roku k roku dalšímu.(Ale opravdu to utíká pekelně.)Mnozí z vás se zúčastnili povedeného sjezdu rodáků a přátel v Tatobitech (19.6.2010),který se opravdu zdařil i účastí. Těšilo nás ,že se podařilo uskutečnit jeden z bodů našeho původního programu, který si vzalo za své vedení obce a vytvořilo pro něj materiální i technické předpoklady.Také se sluší poděkovat vám všem,kteří plníte své členské povinnosti a uhrazujete roční příspěvky.Mnozí nad rámec částky.Tím nám pomáháte snáze realizovat program ,který je povícero zaměřen na kulturní činnost věnovanou také dětem.Pokud pracujete s počítačem ,určitě zjistíte,že na internetových stránkách se při zadání příslušného hesla objeví řada odkazů na občanské sdružení Dědina.Prostě již se o nás opravdu ví .Možná je pomocných rukou málo,ale snažíme se .Úspěšné také bylo literární pásmo Umělcova cesta k domovu,které jsme uvedli v září 2010 k 140.výročí narození Jana Dědiny v sále kulturního domu v Tatobitech .Tam jsme připravili malou výstavku kopií malířových děl a dalších umělcových reálií.V této chvíli připravujeme výroční členskou schůzi.Program a pozvánku na Valnou hromadu uvádíme na jiném místě zpravodaje.Věříme,že se mnozí zúčastníte a nás všechny velmi potěšíte svojí přítomností.Doufáme,že se podaří připravit i okénko zajímavých videoprogramů, kterými bychom vás chtěli upozornit na zajímavosti našeho kraje.Vlastivědná práce totiž zůstává na předním místě našich záměrů.Stálou informací jsou samozřejmě také internetové aktuality.Tam najdete nejen texty, ale i snímky a videozáznam z průběhu našich pořadů.Malířova zahrada se výbavou postupně stala příjemným prostorem našich setkání.Údržba tohoto přírodního areálu je náročná.Bez práce několika našich věrných členek a pomoci obecního úřadu by se opravdu neobešla.Můžeme doufat,že se podaří toto místo dovést k další dokonalosti.Jako u všeho dnes je to otázka prostředků v naší pokladně , v rukou dobrodince nebo nějaké instituce.Také bychom velmi rádi v zahradě dokončili úpravu zbytku zahrady,vytvořili model dobývání vápna v Tatobitech a ve spolupráci s obecním úřadem upravili lom v lese Slávka, který leží na krásném místě stezky Jana Dědiny.Doufáme,že nám pomůže také Geopark Český ráj.

Petr Pešek

Srdečně vás zveme na:

IX.VALNOU HROMADU

Uskuteční se v sobotu 2.dubna 2011 ve 14 hodin v salonku restaurace U Studniček v Tatobitech.

Program: Zahájení.
Volba mandátové a návrhové komise.
Zpráva předsedy o činnosti za rok 2010.
Zpráva o hospodaření a pokladní zpráva.
Zpráva revizní.
Návrh plánu činnosti na rok 2011.
Diskuze.
Volba výboru sdružení.
Závěr.

V programu budou promítnuty filmy a podáno malé občerstvení.

Výbor Občanského sdružení
Tatobity

Na Valné hromadě bude možno uhradit členské příspěvky na rok 2011 ve výši 100,-Kč. Naším vzdáleným členům zasíláme poukázku.Pokud budete příspěvky hradit vašim účtem,použijte jako variabilní symbol vždy číslo uvedené na poukázce.Slouží totiž pro identifikaci plátce v našem účetnictví.Na poukázce nevyplňujeme částku členské platby , protože někteří členové jsou tak vstřícní,že posílají částku vyšší.Ubezpečujeme vás,že všechny příspěvky jsou použity na programovou činnost sdružení.**Děkujeme všem za podporu pravidelným placením členských příspěvků a zvláště pak příspěvkům nad odsouhlasenou částku.Na sponzorské dary uzavíráme písemnou smlouvu,aby mohla být uplatněna sleva na dani z příjmu.Zaslanou poukázku můžete podat u každého poštovního úřadu .Naše číslo účtu je: 188704826 / 0300 .**

Naše internetové stránky: www.dedina.e-obec.cz ,zde jsou i kontakty sdružení.

Obsah tohoto zpravodaje jsme se rozhodli věnovat muzikantské tradici obce Tatobity.Bohužel tradice je již minulostí,ale určitě bude dobře mladé generaci tuto informaci sdělit pro možné pokusy ji obnovit v budoucnosti.Také zde otiskujeme článek ,který je připraven pro Turistické noviny Českého ráje,které vyjdou v květnu 2011.Koncem tohoto roku by měla také vyjít kniha o historii obce Tatobity.Informace o vydání knihy se objeví na našich i internetových stránkách obecního úřadu.Součástí zpravodaje je i kulturní kalendář akcí 2011.

Kalendář kulturních akcí O.S.DĚDINA v Tatobitech v roce 2011:

- Leden: čtvrtek 20. Nový Zéland I.část -MUDr.Miroslav Holub,cestopisná beseda v 19 hod.U Studničků
- Únor: čtvrtek 24. Nový Zéland II.část -MUDr.Miroslav Holub,cestopisná beseda v 19 hod.U Studničků
- Březen: čtvrtek 10. Jedinečný Český ráj -RNDr.Zdeněk Mrkáček,beseda o fauně a tradicích regionu v 19 hod.U Studničků
- Duben: sobota 2. IX.Valná hromada ve 14 hod.U Studničků
sobota 9. Vynášení smrti ze vsi s dechovkou,14 hod.u ZŠ Tatobity
- Květen: sobota 7. Otevření stezky Jana Dědiny -Malířova zahrada 16 hod.
Otevření výstavy obrazů Karla Procházky-Tatobity
- Červen: pátek 17. Slavnosti lípy ve 20 hod. u „tisícileté“ lípy
sobota 18. Pokračování slavností-Divadelní balábile-Malířova zahrada ve 14 hod.
- Červenec: úterý 5. Vzpomínkový podvečer k Janu Husovi,Malířova zahrada v 18 hod.
- Září: sobota 3. (Na)Malované prázdniny,Malířova zahrada ve 14 hod.
- Listopad: sobota 26. Cecilská zábava.sál KD ve 20 hod.

Muzikant Jan Dědina ml.,

se narodil 28.května 1906 ve francouzském přímořském městečku Luc sur-Meer v rodině malíře Mistra Jana Dědiny.Do Tatobit se přistěhoval se svým otcem ve třicátých letech minulého století.S jeho osobou se uzavírá muzikantská tradice v obci pod Kozákovem.On ještě stačil navázat na tatobitskou hudební minulost,ale pokračovatele již nenalezl.Pod jeho vedením hrála dechová kapela až do let sedmdesátých.Bez jeho hudebního doprovodu se neobešla divadelní představení místního divadelního spolku.Skládal i scénickou hudbu k těmto představením a na kytaru také doprovodil poezii španělského básníka F.G.Lorcy, kterou uvedl divadelní soubor MÁJ.Jan Dědina hrál na několik hudebních nástrojů a také vyučoval hudební hře soukromě.Rodinu Dědinovu v Tatobitech navštěvoval také profesor Jaroslav Mádle,vynikající hudební pedagog,který se zde „domácího muzicírování“ aktivně zúčastnil.Jan Dědina zemřel 21.listopadu 1980 v Praze a byl pohřben do rodinného hrobu v Tatobitech.

Jan Dědina :Vzpomínky muzikanta .

Já nejsem pamětníkem největšího rozmachu muzikantské tradice Tatobit,neboť nejsem ani rodákem, ani sběratelem historie.Přestěhoval jsem se do Tatobit v roce 1934.Jak asi vypadaly orchestry při zábavách, dokud nenastal rozvoj díky zdokonalení dechových nástrojů.Zatímco jinde to bývaly dudy, které hrály k tanci,ve zdejších kraji to byla zejména harfa.Mechanická harfa,laděná do několika málo tónin.Když člověk procházel tatobitskou obcí,u každého druhého domku se ozývala hudba-zejména housle,klarinet nebo trubka , někde i čelo nebo trombon.Bylo zde několik muzikantských skupin.Dle dochovaného ústního podání zde bývali nejznámější Mazánci,kapela Bakešova a Pešova.Muzikantů bylo v Tatobitech vždycky dost.Ale byla zde i kapelnice a to matka později známého houslaře F.X.Drozna, která se vydávala s kapelou do světa.

Poslední známou harfenicí byla Podobská.Byli zde i celé rodiny hudebnické.Jako například otec a čtyři synové Koucký.Ti se odstěhovali do Ruska,kde otec vyučoval hudbě a synové vystudovali v hudebních školách.Po revoluci v Rusku se vrátili zpět.Jediné ,co si přivezli zpět byly hudební nástroje.Bylo to asi v roce 1932,kdy si ředitel gramofonové společnosti vybral moji písničku Cestička k nahrání na desky.Nahrávání se odbyvalo v Tylově divadle v Nuslích v Praze a orchestr Bohemians vedl nějaký kapelník Koucký, který ke mně byl velmi pozorný a ochotně vyhověl mým přáním.Po přestěhování do Tatobit jsem se setkal s tímto hudebníkem znovu.Sprátelili jsme se.Netrvalo dlouho a také jsme se začali ve zdejším veřejném životě uplatňovat jako muzikanti.Při různých večírcích ,operetách i tanečních zábavách.Byli jsme tři jako základ.Ladislav Koucký hrával housle,jeho bratr Jindřich čelo a já kytaru nebo druhé housle.Také s námi hrával zdejší hudebník, který působil jako učitel hudby –Jaroslav Cimbál,ten hrával violu.Za války u nás žil můj bratr Míra a ten s námi hrával na kontrabas.

Za války jsme se scházivali u nás při pořádání hudebních koncertů.Občas přišel mezi nás i některý ze zdejších hudebníků,aby si s námi zahrál.Jakmile bylo po válce,jako když utne,nikoho ani nenapadlo,aby si přišel pro svoje potěšení zahrát.Po válce zde byla jediná kapela,kterou vedl kapelník František Bakeš,ale jeho onemocnění mu bránilo starat se o kapelu a živnosti se vzdal.Hudebníci mne přemluvili,abych si požádal o oprávněnost na živnost kapelnickou.Doposud jsem se věnoval více písničkářské činnosti nežli taneční hudbě a měl jsem obavy,jak vše zvládnou.Musel jsem složit kapelnickou zkoušku.A tak jsem se stal v Tatobitech kapelníkem.Starostí s tím bylo nadhlahu.Mezi hudebníky byli lidé všelijací,dobří i zlomyslní, slabší i velmi dobří hráči.Opisoval jsem z vypůjčených not,sháněl nové noty.Bylo s tím velké vydání a také hodně času.Psal jsem ponejvíce o nocích.

Bydlíval jsem v Praze.U nás se vždy pěstovala hudba,navštěvovali nás hudebníci i zpěváci a nejednou se u nás uskutečnil koncert.Bývala u nás sopranistka z Národního divadla Ema Miňovská,tenorista Vilém Zítek a jiní.Obyčejně přišel i pianista z Národního divadla .A tak v tomto prostředí jsem i já začal brzy chápat,co to jsou noty.V Tatobitech býval mužský pěvecký sbor,byl jsem požádán,abych se ujal vedení sboru.Ujali jsme se toho dva-spolu s Ladislavem Kouckým.Při otevírání zdejší nové školy též sbor s úspěchem zazpíval několik písní.V roce 1940 jsem střídavě začal hrát na varhany ve zdejším kostele .Také jsem se staral o zpěv.Nastudoval jsem se zdejším sborem řadu vánočních mší a velikonočních pašijí.

*Z písemných záznamů Jana Dědiny.
(Soukromý archiv.)*

TATOBITŠTÍ MUZIKANTI

Do Bořkova a Nedvězí chodívali hrát muzikanti z blízkých Tatobit,při zábavách hrál učitel Václav Peš na harfu a jeho tři dcery hrály buď všechny na housle,nebo na housle,flétnu,kytaru,případně zpívaly za doprovodu harfy.Pan Peš byl pomocným učitelem u řídicího učitele Josefa Brunclíka v Tatobitech.Mám zapsáno vyprávění jeho dcery o otcově pohnutém životě:

„Můj otec se narodil roku 1827 v Tatobitech,kde byl tatínek vápeníkem.V muzice byl samoukem a naučil se hrát na všechny možné nástroje.Dokonce si sám zhotovil xylofon.V osmnácti letech začal vyučovat,ale vyučoval většinou jen v zimě,v létě šel s muzikanty do Ruska. Roku 1867 se tam vypravil dokonce s celou rodinou.K tomu si pořídil vůz.Jel s námi tak až do Char-

kova. Cestou hrával na šlechtických sídlech. Cílem jeho byl Kovel, kde mu při jeho poslední cestě majitel panství slíbil, že by si tam mohl založit hudební školu. Když jsme tam však přijeli, šlechtic byl úplně zchudlý. Vrátili jsme se domů. Tatínek začal brousit kamínky, ale za čas šel s námi opět do Ruska. Šli jsme většinou celou cestu pěšky až do Oděsy, kde jsme hrávali v čajovně „Děrejasovskaja“. Hrávala jsem a zpívala a někdy jsem chodila též vybírat. Když se maminka rozstala, jeli jsme domů z Oděsy až do Libštátu dráhou, ale tatínek doma stejně dlouho nepobyl. Jel znovu do Ruska, kde byl v Lucku v rodině sládky Zemana. Ještě dva roky před svou smrtí nám napsal, abychom mu přišly posloužit. O prázdninách se chtěl k nám podívat. Ale nedožil se toho. Roku 1907 byl pochován v Nivě.“

I jiní muzikanti z Tatobit se vydali za chlebem do ciziny, mnozí se vraceli bez úspěchu. Po třicet šest let byl v Tatobitech kantorem a ředitelem kůru Josef Brunclík, narozený roku 1813. Jedním z jeho deseti dětí byla dcera Božena, narozená roku 1860, která zdědila po otci muzikálnost. Její matka se dožila sta let a paní Boženě chybělo do stovky pět měsíců. Kromě písni měla ráda i tanec a její manžel Ladislav Kasan jí byl i po této stránce dobrým partnerem. Pan Kasan zprostředkovával broušení kamenů. Vybroušené kameny dodával do Turnova a do Jablonce n.N., kam se zboží vozilo kočárem. V roce, kdy jsem Tatobity navštívil, pracovalo po domech ještě asi třicet brusičů. Když jsem paní Kasanovou vyhledal v domku Na kopečku, točily se ve světnici kruhy, na nichž se korále brousily.

Tatobity, jedna z nejhezčích vesnic na Turnovsku, byly v minulosti muzikantským rájem. Bývalo tam po chalupách osm harf, zatímco v jiných vesnicích byste našli jednu nebo dvě. Působily tam tři kapely. Vesnici proslavilo několik muzikantských rodin jako Královi, Drozenovi, Suchardovi, Podobských, Vašátkovi. Hrálo v nich více členů rodiny a na několik nástrojů.

Petr Pešek z pramenů profesora Pavla Krejčího z Liberce, který Tatobity navštívil 21.7.1953 a 25.9.1958.

TATOBITY

U nás slunce vychází
nad starou lípou
a ráno zazvoní
jako ostruha
o kámen

Paprsek vyorá z brázdy
třpytivý kámen
pro krásu Boha
i radost
žen

Pod zborceným křížem
v šedivých kápích
hlídají vápeníci
bohatství
kraje

Kameník potězká palici
a něžně vykreslí
Pannu Marii
líbeznou
lásku

Pod tajemnou horou
se houfují harfenice
svatořečit
písněmi
chléb

U svatého Vavřince
bezohledný čas
omývá kámen
růženec
Kozáková

(Petr Pešek)

Přijďte nás navštívit !

V roce 2003 založilo v malebné obci pod Kozákovem několik nadšenců občanské sdružení. Stalo se tak v Tatobitech a nadšenci si dali příjmení malíře Jana Dědiny, které v názvu vytvořilo synonymum venkova. Mimo úprav Malířovy zahrady se podařilo obnovit venkovské tradice a také připravit programy zcela nové. Jedním z nich jsou Slavnosti lípy, které v obci vyplnily dobu Letnic v měsíci červnu. Samozřejmě, že se hlavním aktérem slavnosti stala zdejší památná lípa. Tu uctívali zdejší obyvatelé již dávno v minulosti a díky této samozřejmě péči se vzácná „tisíciletá babička“ dočkala dneška. V jejím stínu odpočíval v parném dopoledni Svatopluk Čech při své cestě na Kozákov. Možná, že impozantní strom inspiroval k uměleckému rozletu zdejšího rodáka, houslaře Mistra F.X. Drozena. Koncem 19. století tatobitskou lípu zpodobnil malíř Cyril Kutlík, který později založil Srbskou malířskou školu v Bělehradě. Pod korunou lípy je domek, ve kterém spřádaly své sny kameníci Zemanové, aby jimi následně ozdobili celý náš region. Stopy jejich práce nacházíme v rodné obci, okolí i daleko v kraji. Nejvyšší vrchol Stezky Jana Dědiny, vybudované sdružením Dědina po místech pamětihodností obce, se nachází na stráni lesa Slávka, kde je lom s růžovým, křemenným porfyrem. Zmínky o něm pocházejí z roku 1776 a najdete jej také v geologické expozici v Malířově zahradě, která je výchozím místem naučné stezky. Z obecního lomu je nádherný výhled na hlavní část Českého ráje. Samozřejmě dohlédnete k stromoví Malířovy zahrady, která je vždy na začátku září zaplněna dětmi a jejich malířskými pokusy. Tuto událost nazvali pořadatelé „(Na)Malované prázdniny“ a termín spojili s narozeninami malíře Mistra Jana Dědiny (1.9.1870). Umělcova zahrada se vždy zaskví barvami začínajícího podzimu a i výtvoři dětí, pro které je vždy připraven bohatý, tvůrčí program. Nejlepší dětské malby loni vyšly v knize „Příběhy z celého světa“, kterou vydal Česko-německý fond budoucnosti a Pražský literární dům. Ceny byly předány dětem na velvyslanectví Německé spolkové republiky v Praze i díky spolupráci s pražským sdružením Jo-Yo.

Každé jaro v Malířově zahradě končí v plamenech Morana, kterou sdružení s dětmi z Masarykovy základní školy obnovilo známou tradici vynášení smrti ze vsi. Plameny zde připomínají na začátku července také památku Mistra Jana Husa, který se stal pro malíře Dědinu v pařížském exilu stálým uměleckým námětem. S Alfonsem Muchou dokonce vydal v roce 1903 knihu s bohatou obrazovou ilustrací a textem tragického příběhu pravdy. Obec Tatobity oslaví v roce 2014 velmi významné jubileum. Uplyne totiž pět set let od první písemné zmínky o této podkozákovské obci, která za dobu své existence stála vždy v popředí života regionu Český ráj. Pro pestrý a bohatý kulturní život stojí i dnes na špici. Rozhodně vás překvapí nejen svou úpravností, ale i množstvím a pestrostí nabídek místních spolků ke sportovnímu a kulturnímu prožití volného času.

*Článek pro Turistické noviny Český ráj- 2011.
(Petr Pešek)*